

Óli Jacobsen

Naena Danielsen: FYRSTA HØJGAARDÆTTIN Í RITUVÍK

Naena var gøtufólk, men mamman úr Rituvík. Naena legði eftir seg áhugaverda frásøgn um sína móðurætt

Tað var jólaaftan í 1873, at Nicolina og Per Højgaard búsettust í Rituvík. Tey vóru omma og abbi Naenu. Fleiri komu aftaná teimum, og roknað verður við átta niðursetuhjúnunum.

Nicolina og Per áttu 12 børn. Tað áttanda var Perlina, mamma Naenu. Hon giftist við Poul Amaliel Mikkelsen, ættaður úr Barbu-stovu í Syðrugøtu.

Naena greiðir frá: Góð minni úr Rituvík

Mína familju í Rituvík, haðani mamma kom, havi eg góð minni frá. Fyrstu ferð eg fór til Rituvíkar hevur Nikal systkinabarnið, sonur Onnu, greitt mær frá. Hann var tá um 12-13 ára aldur. Mamma hansara segði ein morgun við hann, at hann skuldi fara til Rituvíkar við mær og abba mínum, Petur Paula. Tá ið Nikal spurdi, hví eg skuldi til Rituvíkar svaraði Petur Pauli, at tað var tí, at “mostir tín er farin at hugsa seg um aftur”. Tá varð ikki fortalt fyri børnum, at mamma teirra var við barn. Tí skuldi gevast eitt so tokut svar.

Hetta hevur nokk verið, áðrenn tvíburðasystrar mínar, Petra og Antona vóru føddar, tær eru hálvtriðja ár yngri enn eg.

Teir báðir fara til gongu um Gøtueiðið yvir á Skipanes. Eg bleiv borin í leyp. Síðan róðu vit út í Heiðarnar og gingu um Hálsin til Rituvíkar. Nikal man hava ansað eftir mær, meðan abbi hevur róð. Mær dámdi ógvuliga væl at vera hjá ommu í Rituvík. Eg var

Naena Danielsen dugdi væl at greiða frá.

fleiri ferðir eftir hetta eitt skifti í Rituvík.

Børnini har spældu væl saman. Tey sum eg best minnst sum spælibørn, vóru Essemi, Henny, Dania og Jakku.

Tey fyrstu í Rituvík

Abbi og omma vóru tey fyrstu,

á Nesi hjá Hammershaimb prósti. Tey bygdu tað eystasta húsið og fingi trøð har. Tað gingi nøkur ár, til hinir niðursetumenninir komu so við og við. Millum hesar vóru tveir aðrar abbabeiggjar okkara, Johan Christian í 1879 og Hans Pauli í 1889. Nú høvdu átta húski sett seg niður í Rituvík. Langabbi okkara, Dánjal bóndi, fór sjálvur til Rituvíkar og máldi teimum traðarstykkini upp. Hesi kunnu sigast at vera væl størri enn vanligar traðir. Hóast fyra av niðursetumonnunum ikki vóru synir hansara, fingi allir líka stóra vidd at dyrka. Hetta vóru raskir menn, ið veltu, tá ið ikki var útróðrarveður. Teir gjørdur eitt valaarbeiði, væl stuðlaðir av teirra konum, ið tóku lut í øllum arbeiði. Bygdin vaks skjótt. Tey átta húsini fingi 62 børn, ið eisini tók lut í øllum arbeiði, so skjótt tey dugdu at gera nyttu. Skjótt var nógurvur búr veltur í Rituvík, tí lendið lá væl fyri at dyrka. Har var góður sólargangur, tí var tað gott kornpláss, og eplini fruktaðu væl. Ein annan stóran fyrimun høvdu tey fram um nógv onnur pláss í Føroyum. Mógvurin treyt ikki, og tað bleiv so nógv torv skorið og turkað í Rituvík, at teir róðu til Havnar við fullum bátum av torvi og seldu tað har til betra slagið. Í Rituvík høvdu teir stuttan veg út á fiskileiðir, men lendingarviðurskiftini vóru ikki góð, so tað stóð mangan á at lenda, tá ið veðrið øtlaði. Men tað gekk alt, tí samanhaldið millum bygðafólkið var so avbera gott.

Konurnar máttu avreiða fiskin

Vit duga ikki at hugsa okkum allar tær avbjóðingar hesi fyrstu fólkinu møttu á leiðini. Søgurnar eru fleiri, sum ein dag abbi var yviri í Nevið og røktaði seyð, at hann fór at lota lágt og vindurin vaks. Hann rann heim til húsa, har omma møtti honum og segði, at henni fór at tørva jarðarmóðir. “Fyrst mugu vit bjarga bátinum”, segði abbi. Tá máttu so allar tøkur hendur at fáa bátin upp fyri bakkan, so fáment tey vóru.

Tá ið tað vóru fylgjandi útróðrardagar, máttu konurnar við leypu heim í Heiðar at avreiða fiskin. Har keyptu tær so tað mest neyðturviliga til húsarhaldið. Tað kom so við í leypin. Tær bóru tískil byrður báðar vegir, og ofta bóru tær eisini barn undir belti.

Eg var 11 ár, tá ið omma doyði, 84 ára gomul. Hon átt 12 børn í 27 ár. Tað var lívsjáltandi at minnst ommu, so lívsglað og løtt í sinninum.

Hon var farin um tey 80 árin, tá ið hon kom til Gøtu í samband við, at KFUK hevði summarlegu har. Skráddarin, Palli Thomsen, ommusonur hennara, seymaði henni tá ein nýggjan kjóla. Hon segði at, “tú skuldi ikki lagt í at seyma ommu fleiri kjólar, tí nú fái eg skjótt ein hvítan búna”. Her hugsaði hon um tað himmalska.

Abbi og Johan Christian, abbabeiggi vóru røktingarmenn hjá pápa sínum. Eg minnst ikki so nógv at greiða frá abba, eg haldi, at hann hevði meira áhuga í dreingjunum í familjunum. Ommu havi eg nógv gott at minnst til. Hon var eitt deiligt menniskja, hevði altíð eitt lætt sinni og var altíð í góðum lag. Okkum børnum dámdu so væl at vera inni hjá ommu, tá ið tað ikki var veður at spæla úti. Hetta var nokk tí, at hon var so løtt í sinninum.

Systkini hjá mammu

Mamma átti 11 systkin, av teimum búði fimm í Rituvík.

Dánjal Petur, mammubeiggi, bygdi sær hús, áðrenn hann og Jana giftust. Húsini vórðu bygd so stór, at abbi og omma komu at húsast í øðrum endanum. Hanus mammubeiggi bygdi tað eystasta húsið í bygdini, áðrenn hann og Nikolina giftust. Hann førði Irex hjá Absalon á Skála eina tíð.

So komu triðju húsini hjá Petrinu og Óla Christian, mammubeiggi. Tey fluttu seinni til Toftir at búgva. Fjórðu húsini vóru hjá Dinnu og Edvard, mammubeiggi.

Edvard var tiltikin fyri sínar kreftir og góðu arbeiðsevni.

Hesi húsini stóðu eitt sindur fyri seg og vóru av hinum kallað Handan Brekku. Eg minnst einki